

ОБЛАЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ ОБРАЗОВАНИЯ В XXI ВЕКЕ

Центр научного знания "Логос"

Сборник материалов
Международной научно-практической
конференции

г. Ставрополь, 2013

УДК 37.0 (063)
ББК 74.00я43
П 78

Проблемы и перспективы образования в XXI веке: материалы III Международной научно-практической конференции. – Ставрополь: Логос, 2013. – 98 с.

ISBN 978-5-905519-01-7

Редакционная коллегия:

Бурькина М.Ю., д-р психол. наук, профессор, Брянский государственный университет имени академика И.Г. Петровского (г. Брянск).

Ковчина Н. М., д-р пед. наук, профессор, заведующая кафедрой социально-правовой защиты населения Института социальной работы и управления НПУ им. М.П. Драгоманова (г. Бердянск, Украина).

Ткаченко П. В., д-р психол. наук, проректор по учебной работе, Армавирской государственной педагогической академии (г. Армавир).

Асланян В.Ю., канд. психол. наук, доцент кафедры психологии Северо-Восточного государственного университета, член Санкт-Петербургского союза ученых, член комиссии по вопросам религиозных объединений при губернаторе Магаданской области (г. Магадан).

Колодицкий О. А., канд. пед. н., доцент, Невинномысский государственный гуманитарно-технический институт (г. Невинномысск).

Мамелов Р. Р., канд. пед. наук, доцент, Невинномысский государственный гуманитарно-технический институт (г. Невинномысск).

Овчинникова С. В., канд. пед. н., доцент, Невинномысский государственный гуманитарно-технический институт (г. Невинномысск).

Попова (Бирюкова) Ю.П., канд. пед. наук, доцент кафедры философии Кубанский государственный технологический университет (г. Краснодар).

Сорокина Е.П., канд. пед. н., доцент, Невинномысский государственный гуманитарно-технический институт (г. Невинномысск).

Тамошкита Е. В., канд. пед. наук, преподаватель, Невинномысский государственный гуманитарно-технический институт (г. Невинномысск).

Терешков В.А., канд. пед. наук, доцент кафедры психологии профессиональной деятельности и управления непрерывным педагогическим образованием, Калужский государственный университет им. К.Э. Циолковского (г. Калуга).

Чикальдина Н. А., канд. пед. наук, ГОУ СПО «Курсавский региональный колледж «Интегра» (Ставропольский край, Андроповский район).

Шнейдер Е. М., канд. пед. н., доцент, Невинномысский государственный гуманитарно-технический институт (г. Невинномысск).

УДК 37.0 (063)
ББК 74.00я43

ISBN 978-5-905519-01-7

© Коллектив авторов

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ НАЧАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

ПРИЕМЫ РАЗВИТИЯ ЛИЧНОСТНОЙ ЗАИНТЕРЕСОВАННОСТИ МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ В ИЗУЧЕНИИ РУССКОГО ЯЗЫКА

Венедиктова М.А., Жаурова И.Д., Жесткова Е.А.
Арзамасский филиал Нижегородского государственного университета им. Н.И. Лобачевского, г. Арзамас

Самое главное в изучении русского языка – это заинтересованность ребенка, потому что интерес – одно из важнейших мотивов учения. Если заинтересовать ученика, то его возможностям нет границ. Ребенок становится активным, любознательным, внимательным, с положительным эмоциональным отношением, самостоятельно ищет интересующую его информацию, лучше усваивает знания. Именно поэтому важно уже с первого класса заинтересовать ребенка в изучении одного из основных школьных предметов – русского языка.

Дети «любят небыллицы, считалки и всякую словесную игру... Слова для детей – предмет игры, а через игру они узнают язык и его законы... Через шутку маленький человек входит в мир языковых представлений и становится большим человеком». Так писал В. Шкловский в статье «Язык, как обновка» [Шкловский: 1968]. Приветствуя издание произведений Д. Хармса, автор обращает внимание на своеобразие языка писателя, его удивительное умение воспитывать языковое чутье у ребенка.

О стремлении детей к игре словом или словами неоднократно высказывались и другие писатели, например, А.Л. Барто подчеркивала: «Словесная игра... приучает ребенка любить слово, понимать душу слова» [Барто: 1967].

Дети любят играть со словами. Они переставляют, заменяют звуки в слове и удивляются тому, что это может изменить смысл слова. Различные игры на превращение слов предупреждают младших школьников не делать ошибки, например такие как, кол вместо ком, бал вместо дал, цель вместо щель и т.п., смешивая на письме похожие по начертаниям буквы.

На занятиях во вступительном слове учитель говорит о том, как важно, чтобы в слове каждая буква стояла на своем месте. Что бывает, если на место одной буквы встанет другая. Учитель может предложить младшим школьникам рассказ или стихотворение с заданиями. Например, учитель предлагает ученикам прослушать стихотворения и найти в них слова с «заблудившимися» буквами.

1. Куклу выронив из рук,
Маша мчится к маме:

РОЛЬ ТА МІСЦЕ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Чекан О. І.

асистент кафедри педагогіки та методики дошкільної освіти
Мукачівського державного університету, м. Мукачево

У статті теоретично обґрунтовано роль та місце комп'ютерних технологій у навчальному процесі вищих навчальних закладах; Визначено можливості використання сучасних інформаційних технологій.

Ключові слова: комп'ютерні технології, сучасні інформаційні технології, інформаційно-комунікаційні технології, інноваційні технології в освіті.

В статье теоретически обоснованы роль и место компьютерных технологий в учебном процессе высших учебных заведениях; Определены возможности использования современных информационных технологий.

Ключевые слова: компьютерные технологии, современные информационные технологии, информационно-коммуникационные технологии, инновационные технологии в образовании.

Annotation

The paper theoretically substantiates the role and place of computer technologies in the educational process of higher education institutions, determined the possibility of using modern information technology.

Keywords: computer technology and modern information technology, information and communication technologies, and innovative technologies in education.

Одним із стратегічних напрямів процесу державотворення в Україні на сучасному етапі є реформування систем вищої освіти. Основні завдання щодо розбудови і докорінного оновлення визначені Законом України «Про освіту», Указом Президента України «Про основні напрями реформування вищої освіти в Україні», національною програмою «Освіта» (Україна ХХІ століття), іншими документами.

Державна політика в цій галузі спрямована на досягнення українською освітою сучасного світового рівня, відродження й подальший розвиток національних науково-освітніх традицій, оновлення змісту, форм і методів навчання, примноження інтелектуального потенціалу суспільства.

На рубежі тисячоліть в Україні створюється нова система вищої освіти, орієнтована на входження у світовий освітній простір. Цей процес супроводжується суттєвими змінами у педагогічній теорії та практиці навчально-виховного процесу ВНЗ.

Відбувається заміна освітньої парадигми, пропонується новий зміст, інші

підходи, інший педагогічний менталітет. За цих умов викладачеві необхідно орієнтуватися у широкому спектрі сучасних інноваційних технологій та ідей. Адже сьогодні бути педагогічно грамотним фахівцем неможливо без оволодіння комп'ютерними технологіями.

Останнім часом поняття «комп'ютерні технології» дедалі більше поширюється в науці й освіті. Його варіанти «сучасні інформаційні технології», «інформаційно-комунікаційні технології», «інноваційні технології в освіті» - широко використовуються в психолого-педагогічній палітрі і мають багато формулювань, залежно від того, як автори уявляють структуру і компоненти освітнього процесу.

Застосування інформаційно-комунікаційних технологій у навчанні досліджувались у працях А. Беляєва, В. Безпалька, Л. Буркова, А. Давиденко, М. Жалдака, В. Лаптева, А. Марона, С. Кузнецова, І. Румянцева, Ю. Машибія, А. Єршова, Я. Ваграменко та інших [3,1].

Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) вже зайняли відповідне місце у навчально-виховному процесі як у школі, так і у вищих навчальних закладах. Звичайно, можна допустити, що замість слова «відповідне» краще було б використати слово «належне», проте, з цим погодитись поки що не можна. Подальший аналіз цієї ще не зовсім розв'язаної проблеми буде оснований на багаторічному викладацькому досвіді автора, досвіді роботи у вищих навчальних закладах як педагогічного, так і іншого спрямування.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати і проаналізувати роль та місце комп'ютерних технологій у навчальному процесі вищих навчальних закладах.

За останнє десятиліття нам вдалося бути свідками багатьох нововведень, а то й реформ, які відбувались у нашій системі освіти. Кожне з них подавалось як щось надзвичайно корисне, таке, що підніме рівень освіти на новий шабель, внаслідок чого нашу державу будуть сприймати в усьому світі як таку, що має розвинуті науку й виробництво, високий рівень життя її населення.

Повертаючись до означеної в заголовку статті проблеми, хочеться сказати, що до цього часу ще не існує чіткого розуміння ні дидактичних можливостей ІКТ, ні їх ролі в навчально-виховному процесі. За відсутності цієї чіткості ІКТ досить часто безпідставно ставлять до одного ряду з широко розрекламованими методичними прийомами типу «Ажурна пилка», «Кубування», «Акваріум», «Мікрофон» та ін.

Спробуємо ж розібратись, які потенційні дидактичні можливості мають комп'ютерні технології та яка їх роль у навчально-виховному процесі ВНЗ.

Розглянемо спочатку можливості самого персонального комп'ютера (ПК) з його програмним забезпеченням (ПЗ). Очевидно, що цей технічний пристрій з ПЗ може використовуватись як звичайний ПЗН, що дозволяє демонструвати записані на відповідних носіях графічні зображення (статичні й динамічні) і прослуховувати фонограми. Навряд чи можна заперечити, що в цьому відношенні можливості ПК значно перевищують можливості всіх відомих на даний час традиційних ТЗН, і він не є таким складним у користуванні як будь-

який з кіноапаратів (варто пригадати процес заправлення кінострічки). Окрім того, побоювання стосовно того, що навчальний процес не буде вже мати такої, як це було раніше, кількості навчальних фільмів, виявились безпідставними. За потреби будь-які фільми, що записані на плівкових носіях, досить легко перетворюються на відеофільми. Окрім того, зараз уже створено й продовжують створюватись нові відеофільми, зміст яких задовольняє потреби навчально-виховного процесу з усіх предметів. Значну кількість наукових та науково-популярних фільмів за допомогою TV-тронера можна записати під час перегляду телепередач таких телеканалів, як, наприклад, «Discovery». На даний час чимало працівників в галузі освіти уже мають власні відеотеки з такою кількістю відеофільмів, про яку декілька десятиліть тому не можна було й мріяти.

Те ж саме можна сказати й стосовно статичних зображень: діафільми і тематичні набори слайдів залишились у пам'яті старшого покоління педагогів, як важливим дидактичним засобом. В останні роки вони були успішно замінені більш якісними аналогічними за результатом дії засобами. Це стосується як інформаційної, так і апаратної сторін. Електронні графічні зображення (фотознімки і векторна графіка) без особливих труднощів можуть створюватись самим педагогом або вихованцем. Вони легко тиражуються й демонструються на моніторі ПК або ж проєктуються на екран за допомогою мультимедійних проєкторів.

Не можна водночас не згадати й про подальше захоплення комп'ютерними презентаціями. Вони досить легко створюються у редакторі Power Point і, набувши нових, позитивних якостей, успішно витіснили з навчального процесу славнозвісний студентський реферат. З одного боку, у цьому немає нічого й негативного, адже комп'ютерна презентація має досить гарні навігаційні можливості, її демонстрування може супроводжуватись різноманітними ефектами. Вона може містити в собі не лише статичні, а й динамічні зображення (анімації, відео-фрагменти), може мати звуковий супровід, демонструватись у заданому часовому режимі то ін. Уже є значна кількість презентацій, які можна використовувати як на лекції, так і в семінарській роботі з будь-якої дисципліни. Окрім цього, практично кожен викладач ВНЗ, як і його студенти, можуть створювати ці засоби самостійно.

Наступне застосування ПК — як інструмент, який допомагає виконувати експериментальні дослідження астрономічних, фізичних, біологічних та хімічних явищ. ПК з підключеними до нього різноманітними датчиками перетворюється у пристрій, що дозволяє знімати значення відповідних фізичних величин з одночасною обробкою отриманих даних і їх графічному представленні на моніторі або папері. Це значною мірою підвищує якість виконання лабораторних або демонстраційних досліджень. Простішим випадком є обробка даних експерименту в електронних таблицях з побудовою графіків, обчисленням похибок тощо.

Ще один із можливих напрямків використання ПК полягає у виконанні досліджень явищ природи. Мова йде про окреме чи одночасне використання

ПК та цифрової фото-відеотехніки (ВЕБ-камери, фотоапарату і відеокамери) [2]. За допомогою названих пристроїв можна отримати статичні або динамічні зображення перебігу певних явищ природи з наступною їх обробкою на ПК з використанням відповідних графічних редакторів. Такий процес дозволяє нам виділити в зображенні від певного явища те, що погребус більш детальної уваги дослідника.

Ще один із можливих напрямків використання ПК

— це моделювання фізичних, біологічних або ж хімічних явищ. Простішим стосовно цього є процес створення комп'ютерних анімацій. Створене студентом динамічне зображення роботи двигуна внутрішнього згоряння (анімація) буде свідчити про рівень розуміння ним відповідного матеріалу, а сама анімація, як модель даного пристрою, може використовуватись на наступних заняттях.

Не можна залишити поза увагою й мережу Інтернет, яка вже надійно увійшла в життя людей. Вона значно розширила їх комунікаційні можливості, що відкрила доступ до бібліотечних і відео-ресурсів, дозволяють отримати інформацію про наукові досягнення в усіх галузях науки та ін. Надзвичайно важливою стала в даний час можливість здійснення через відповідні Інтернет-ресурси патентного пошуку [4,5], який є обов'язковим під час оформлення документів на потенційний винахід, на писання наукових статей тощо. Водночас слід мати на увазі й те, що мережа Інтернет сприяє отримувати суб'єктам навчання й ті готові матеріали, якими вони звітуються за виконану роботу перед педагогами. У першу чергу, такими матеріалами є згадані вище реферати, твори з літератури, виконані іншою людиною контрольні роботи, комп'ютерні презентації, анімації тощо. Онлайн спілкування, наприклад, дозволяє студенту досить швидко отримати розв'язання будь-якої навчальної задачі.

Отже, перехід до інформаційного суспільства кардинально змінив положення системи освіти, її інституційний статус. Освіта стає не лише інструментом взаємопроникнення знань і технологій в глобальному масштабі, але й капіталу, засобом боротьби за ринок, рішення геополітичних завдань. Сучасному суспільству необхідне масова якісна освіта, спроможна забезпечити зростаючі потреби споживача та виробника матеріальних і духовних благ. І саме тому у навчальному процесі вищих навчальних закладів необхідно використовувати комп'ютерні технології.

Література

1. Буркова Л. Технології в освіті. //Л. Буркова //Рідна школа. - лютий. 2001.-С.18-19.
2. Давиденко А. А. Використання цифрової фототехніки у наукових дослідженнях. — Розділ IV книги «Використання сучасних інформаційних технологій при підтримці процесу навчання обдарованої молоді» / за ред. С.О.Довгого та А.С.Стрижака — К.: Інформ.системи, 2009. — С. 159-170.
3. Давиденко А. А. Можливості ЕОМ щодо творчості /А. А. Давиденко// Наукові записки. Випуск 51. Серія: Педагогічні науки. — Кіровоград: РВЦ

КДПУ ім. В. Винниченка, 2003. — Частина 1. — 219 с.

4. Давиденко А. А. Науково-технічна творчість учнів: навчально-методичний посібник для загальноосвітніх навчальних закладів. /А. А. Давиденко// — Ніжин: ТОВ Видавництво «Аспект Поліграф», 2010 с.

5. Давиденко А. А. Развитие творческих способностей учащихся в процессе ознакомления с патентной информацией/А. А. Давиденко// Физика в школе и ВУЗе: Международный сборник научных статей. — Выпуск 8. — СПб.: Изд-во БРАН, 2008. — 217с.

6. Дроздова І. П. Методика викладання, педагогіка та психологія вищої освіти (навчальний посібник). / І. П. Дроздова //Х.: 2008, - 140с.

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ДОПОЛНИТЕЛЬНОГО И ПОСЛЕВУЗОВСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ

КОММУНИКАТИВНАЯ КОМПЕТЕНТНОСТЬ МОЛОДЫХ УЧЁНЫХ КАК ФАКТОР УСПЕШНОЙ НАУЧНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Егорихина С. Ю.

Федеральное государственное бюджетное учреждение науки
Институт социально-экономического развития территорий РАН,
г. Вологда

Общение – одна из важнейших сфер жизнедеятельности личности. В процессе взаимодействия у людей возникают и формируются межличностные отношения, происходит обмен мыслями, чувствами, переживаниями. Новые социально-экономические отношения изменяют личностные и общественные ценности, что, естественно, влияет на формирование и развитие межличностных отношений и форм социального взаимодействия. Эффективность процесса общения, достижения его целей, зависит от способности человека к коммуникации. В этих условиях одним из основных факторов общественного развития является коммуникативная компетентность.

Коммуникативная компетентность, выступая неотъемлемой частью коммуникативной культуры, необходима всем без исключения специалистам, а для некоторых из них она становится профессионально значимой характеристикой личности. Возрастание роли коммуникативной компетентности приводит к повышению эффективности управления обществом, утверждению диалога в качестве приоритетной формы взаимодействия, становлению нравственной личности. Коммуникативная компетентность необходима для любой деятельности, так как каждый род

занятий требует владения профессиональным языком.

В психолого-педагогической литературе коммуникативная компетентность рассматривается как сложное социально-психологическое образование, выражающееся в способности человека адекватно оценивать себя, своё место среди других людей, правильно определять личностные особенности и эмоциональные состояния партнёров по общению, прогнозировать межличностные события, выбирать и осуществлять эффективную модель взаимодействия с окружающими [1, 3, 5, 7].

В её структуре выделяются следующие значимые компоненты: инструментальный, когнитивный, ценностно-смысловой, личностный, эмоционально-волевой и поведенческий.

По мнению Е.А. Климова, коммуникативная компетентность является компонентом психологической культуры человека, предполагающей освоение им системы знаний в области научной психологии, понимание особенностей психики (своей и окружающих людей) и их использование в обыденной жизни, в самообразовании и профессиональной деятельности [4].

В связи с тем, что компетентный подход становится основанием обновления содержания современного образования, коммуникативная компетентность выступает одной из базовых характеристик профессиональной компетентности и подготовки специалистов в типе профессий «человек – человек». Эта задача является актуальной и для послевузовского профессионального образования, в процессе которого осуществляется подготовка молодых научных специалистов.

Наука как социокультурный феномен ориентирована на взаимодействие многих людей, она интересна субъективна по своему характеру. Именно поэтому молодым учёным (аспирантам) первое время требуется поддержка в научной среде, расширение профессионального сотрудничества с коллегами, что в свою очередь невозможно без коммуникативной компетентности.

Аспирантам необходимо обладать достаточным уровнем коммуникативной компетентности, умело применять коммуникативные технологии, быстро понимать намерения, настроения других людей, разбираться в особенностях взаимоотношений для того, чтобы эффективно взаимодействовать с представителями научной среды, органами власти и бизнеса. От овладения коммуникативной компетентностью зависит благоприятный морально-психологический климат в коллективе, гуманизм и демократизм общения, результативность установления контактов, эффективность взаимодействия, удовлетворённость своей деятельностью.

С целью выявления и дальнейшего развития необходимых для успешного обучения на ступени послевузовского образования компетенций (качеств) было проведено диагностическое исследование коммуникативной компетентности аспирантов I – IV курсов Института социально-экономического развития территорий Российской академии наук (ИСЭРТ РАН), в котором приняли участие 32 человека.

Диагностика уровня развития коммуникативной компетентности